

Män överskattar sin framtida prestation

Svenska Dagbladet den 1 februari 2024

En månad av 2024 har hunnit passera och kanske har du hunnit utvärdera 2023, samtidigt som planer och idéer för det nya året förhoppningsvis börjat omsättas i praktiken. I den processen kan det vara bra att veta att människor betar sig rätt olika i såväl utvärdering som planering. Och att beteendet skiljer sig rejält mellan könen.

När vi blickar bakåt och utvärderar det förgångna använder kvinnor och män olika glasögon. Det studerade forskarna Christine Exley (som är professor vid universitetet i Michigan) och Judd Kessler (vid Wharton Business School i Philadelphia) med fokus på hur människor betar sig i den – kanske inte så angenäma men ack så vanligt förekommande – situationen där vi ska utvärdera oss själva. På många företag är sådan självutvärdering – self evaluations på företagsjargong – återkommande och används som underlag till alltifrån lönesamtal till eventuella befordringar.

Utgångspunkten i Exleys och Kesslers forskning är det väldokumenterade faktum att män har bättre självförtroende än kvinnor i bemärkelsen att de i genomsnitt rankar sig själva högre, relativt andra, vad gäller hur de klarat av ett test eller en uppgift. Exley och Kessler tar det hela ett steg vidare och tittar också på vilka utvärderingar kvinnor och män väljer att skicka vidare till andra.

Det visar sig då att män inte bara rankar sig själva som bättre än vad kvinnor gör, utan att det också är den signal de skickar till arbetsgivare och andra. Och även när personerna i studien fick reda på exakt hur de presterat jämfört med andra, överdrev män, i kommunikation med andra, sina prestationer medan kvinnor underdrev.

När fokus i stället läggs på framtiden, och hur man bedömer att man kommer att prestera framöver, förstärks könsskillnaderna ytterligare. I en ny studie finner Elif Demiral (Austin Peay State University) och jag – precis som Exley och Kessler – att män har en större tilltro till hur väl de redan har presterat. Men vi dokumenterar också att skillnaden mellan könen blir ännu större när det handlar om att gissa hur väl framtida prestationer kommer att falla ut. Då skattar män sin kommande relativa prestation som långt bättre än vad kvinnor gör.

Att män tenderar att utvärdera sig själva som mer högpresterande än vad kvinnor gör när de blickar bakåt är något att ha i åtanke – både för den som är i färd med att utvärdera sig själv, och för den som har en befattning där andras egenutvärderingar används för att besluta om befordran eller lön.

Denna vetskap bör finnas både hos den som söker jobb (och beskriver framtida prestationer) och hos den som ska rekrytera och sitter och bläddrar igenom högen med jobbansökningar, där sådana framtida prestationsbeskrivningar förekommer. Och det faktum att skillnaden mellan könen blir ännu mer påtaglig när blicken riktas framåt bör göra oss än mer vaksamma.

Johanna Möllerström